

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

19 päivänä syyskuuta 2018*

Ennakkoratkaisupyyntö – Kiireellinen ennakkoratkaisumenettely – Oikeudellinen yhteistyö yksityisoikeudellisissa asioissa – Tuomioistuimen toimivalta sekä tuomioiden tunnustaminen ja täytäntöönpano avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskeissa asioissa – Kansainvälinen lapsikaappaus – Asetus (EY) N:o 2201/2003 – 11 artikla – Palauttamispyyntö – Haagin yleissopimus 25.10.1980 – Täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista koskeva hakemus – Muutoksenhaku – Euroopan unionin perusoikeuskirja – 47 artikla – Oikeus tehokkaihin oikeussuojakeinoihin – Muutoksenhaun määräaika – Eksekvatuurimääräys – Täytäntöönpano ennen sen tiedoksiantoa

Yhdistetyissä asioissa C-325/18 PPU ja C-375/18 PPU,

joissa on kyse kahdesta SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jotka Court of Appeal (ylioikeus, Irlanti) on esittänyt 17.5.2018 (C-325/18 PPU) ja 7.6.2018 (C-375/18 PPU) tekemillään päätöksillä, jotka ovat saapuneet unionin tuomioistuimeen 17.5.2018 ja 7.6.2018, saadakseen ennakkoratkaisun asioissa

Hampshire County Council

vastaan

C.E. ja

N.E.,

Child and Family Agency ja

Attorney Generalin

osallistuessa asioiden käsittelyyn,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja R. Silva de Lapuerta sekä tuomarit C. G. Fernlund, J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev (esittelevä tuomari) ja S. Rodin,

julkisasiamies: J. Kokott,

kirjaaja: johtava hallintovirkamies L. Hewlett,

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

ottaen huomioon ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen 17.5.2018 esittämän pyynnön (C-325/18 PPU), joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 17.5.2018, ja 7.6.2018 esittämän pyynnön (C-375/18 PPU), joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 7.6.2018, käsitellä ennakkoratkaisupyynnöt kiireellisessä menettelyssä unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 107 artiklan mukaisesti,

ottaen huomioon 11.6.2018 tehdyn ensimmäisen jaoston päätöksen, jolla pyynnöt hyväksyttiin,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 13.7.2018 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Hampshire County Council, edustajanaan D. Day, barrister, V. Pearcen, solicitor, valtuuttamana,
- N.E. ja C.E., edustajinaan N. Jackson, SC, B. Shipsey, SC, B. McKeever, BL, ja K. Smyth, solicitor,
- Attorney General, asiamiehinään M. Browne, J. McCann ja A. Joyce, avustajinaan A. Finn, BL, ja G. Durcan, SC,
- Irlanti, asiamiehenään J. McCann, avustajinaan G. Durcan, SC, ja A. Finn, BL,
- Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehinään R. Fadoju ja C. Brodie, avustajanaan E. Devereux, QC,
- Tšekin hallitus, asiamiehenään J. Vlácil,
- Puolan hallitus, asiamiehenään M. Nowak,
- Euroopan komissio, asiamiehenään M. Wilderspin,

kuultuaan julkisasiamiehen 7.8.2018 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyynnöt koskevat Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 47 artiklan ja tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskevissa asioissa ja asetuksen (EY) N:o 1347/2000 kumoamisesta 27.11.2003 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2201/2003 (EUVL 2003, L 338, s. 1) 11 artiklan ja 33 artiklan 5 kohdan tulkintaa.
- 2 Nämä pyynnöt on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Hampshire County Council (Hampshiren kreivikunnanvaltuusto, jäljempänä HCC) ja C.E. ja N.E. (jäljempänä asianomaiset vanhemmat) ja jossa on kyse sellaisen kolmen alaikäisen lapsen palauttamisesta Yhdistyneeseen kuningaskuntaan, jotka asianomaiset vanhemmat olivat vieneet Irlantiin välttääkseen lasten huostaanoton, ja näiden vanhempien Irlannissa tekemästä väliaikaista määräystä koskevasta hakemuksesta näistä kolmesta lapsesta nuorimman ja tarvittaessa muiden lasten adoption keskeyttämiseksi Yhdistyneessä kuningaskunnassa.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Kansainvälinen oikeus

3 Haagissa 25.10.1980 kansainvälisestä lapsikaappauksesta tehdyn yksityisoikeuden alaa koskevan yleissopimuksen (jäljempänä vuoden 1980 Haagin yleissopimus) tavoitteena on – kuten sen johdanto-osasta ilmenee – muun muassa suojata lasta kansainvälisesti lapsen luvattoman poisviemisen tai palauttamatta jättämisen haitallisilta vaikutuksilta ja saattaa voimaan menettelyjä, joiden tarkoituksena on turvata lapsen pikainen palauttaminen valtioon, jossa lapsella on asuinpaikka. Tämä yleissopimus tuli voimaan 1.12.1983 ja kaikki Euroopan unionin jäsenvaltiot ovat sen sopimuspuolia.

4 Vuoden 1980 Haagin yleissopimuksen 1 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Tämän yleissopimuksen tarkoituksena on:

- a) turvata johonkin sopimusvaltioon luvattomasti viedyn tai sieltä luvattomasti palauttamatta jääneen lapsen pikainen palauttaminen;
- b) turvata se, että sopimusvaltion oikeusjärjestykseen perustuvia huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevia oikeuksia kunnioitetaan toisissa sopimusvaltioissa.”

5 Tämän yleissopimuksen 3 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Lapsen poisviemistä tai palauttamatta jättämistä on pidettävä luvattomana, jos:

- a) se loukkaa huoltoa koskevia oikeuksia, jotka kuuluvat henkilölle, laitokselle tai muulle elimelle, joko yhdessä tai yksin, sen valtion oikeusjärjestyksen mukaisesti, missä lapsella oli asuinpaikka välittömästi ennen poisviemistä tai palauttamatta jättämistä; ja
- b) näitä oikeuksia oli poisviemisen tai palauttamatta jättämisen hetkellä tosiasiallisesti käytetty, joko yhdessä tai yksin, tai olisi käytetty, jollei poisviemistä tai palauttamatta jättämistä olisi tapahtunut.

Edellä kohdassa a) tarkoitetut huoltoa koskevat oikeudet saattavat perustua etenkin välittömästi lakiin tai oikeus- tai hallintoviranomaisen päätökseen taikka sopimukseen, jolla kyseessä olevassa valtiossa on oikeudellisia vaikutuksia.”

6 Kyseisen yleissopimuksen 12 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Jos lapsi on 3 artiklassa tarkoitetulla tavalla luvattomasti viety pois tai jätetty palauttamatta ja lapsen palauttamista koskeva menettely on pantu vireille sen sopimusvaltion oikeus- tai hallintoviranomaisessa, missä lapsi on, vuoden kuluessa luvattomasta poisviemisestä tai palauttamatta jättämisestä lukien, asianomaisen viranomaisen on määrättävä lapsi välittömästi palautettavaksi.

– –”

7 Vuoden 1980 Haagin yleissopimuksen 13 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Edellä olevan artiklan määräysten estämättä pyynnön vastaanottaneen valtion oikeus- tai hallintoviranomainen ei ole velvollinen määräämään lasta palautettavaksi, jos henkilö, laitos tai muu elin, joka vastustaa palauttamista, näyttää toteen, että:

– –

b) on olemassa vakava vaara, että palauttaminen saattaisi lapsen ruumiillisille tai henkisille vaurioille alttiiksi taikka että lapsi muutoin joutuisi kestävämpään tilanteeseen.

--”

Unionin oikeus

8 Asetuksen N:o 2201/2003 johdanto-osan 12, 17, 21 ja 33 perustelukappaleen sanamuoto on seuraava:

”(12) Tässä asetuksessa vahvistetut toimivaltasäännökset vanhempainvastuuta koskevissa asioissa on muotoiltu lapsen edun perusteella ja ottaen erityisesti huomioon läheisyyden periaate. --

--

(17) Lapsen luvaton poistaminen tai palauttamatta jättäminen koskevissa tapauksissa lapsi olisi palautettava viipymättä, ja tähän tarkoitukseen olisi edelleen sovellettava [vuoden 1980 Haagin yleissopimusta] sellaisena kuin sitä täydentävät tämän asetuksen ja erityisesti 11 artiklan säännökset. Sen jäsenvaltion tuomioistuimen, johon lapsi on luvattomasti viety tai josta hänet on luvattomasti jätetty palauttamatta, olisi tietyissä asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa voitava vastustaa hänen palauttamistaan. Tällainen tuomio olisi kuitenkin voitava korvata myöhemmin sen jäsenvaltion tuomioistuimen tuomiolla, jossa lapsen asuinpaikka oli ennen luvaton poistamista tai palauttamatta jättämistä. Jos kyseisessä tuomiossa edellytetään lapsen palauttamista, lapsi olisi palautettava vaatimatta minkään erityisen menettelyn noudattamista tuomion tunnustamiseksi ja täytäntöönpanemiseksi jäsenvaltiossa, jossa lapsi on.

--

(21) Jäsenvaltioiden tuomioistuimen antamien tuomioiden tunnustamisen ja täytäntöönpanon olisi perustuttava keskinäisen luottamuksen periaatteeseen, ja tunnustamatta jättämisen perusteet olisi rajoitettava ainoastaan välttämättömpiin.

--

(33) Tässä asetuksessa tunnustetaan perusoikeudet ja noudatetaan [perusoikeuskirjan] periaatteita. Siinä pyritään varmistamaan varsinkin [perusoikeuskirjan] 24 artiklassa tunnustettujen lapsen perusoikeuksien kunnioittaminen.”

9 Asetuksen N:o 2201/2003 1 artiklan, jonka otsikko on ”Soveltamisala”, 1–3 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Tätä asetusta sovelletaan, riippumatta siitä millaisessa tuomioistuimessa asiaa käsitellään, siviilioikeudellisissa asioissa, jotka liittyvät:

--

b) vanhempainvastuun myöntämiseen, käyttämiseen, siirtämiseen, rajoittamiseen tai lopettamiseen.

2. Edellä 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettuihin asioihin kuuluvat erityisesti:

a) oikeus lapsen huoltoon ja tapaamisoikeus;

--

3. Tätä asetusta ei sovelleta seuraaviin asioihin:

--

b) lapseksiottamista koskevat päätökset, lapseksiottamista edeltävät toimenpiteet tai lapseksiottamisen kumoaminen tai peruuttaminen;

--”

10 Asetuksen N:o 2201/2003 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

1. ’tuomioistuimella’ jäsenvaltioiden kaikkia viranomaisia, jotka ovat toimivaltaisia tämän asetuksen 1 artiklan mukaiseen soveltamisalaan kuuluvissa asioissa;

--

7. ’vanhempainvastuulla’ oikeuksia ja velvollisuuksia, jotka liittyvät lapsen henkilöön tai omaisuuteen ja jotka jollakin luonnollisella henkilöllä tai oikeushenkilöllä on tuomioistuimen tuomion tai lain taikka voimassa olevan sopimuksen perusteella. Ilmaisuu käsittää erityisesti oikeuden lapsen huoltoon ja tapaamisoikeuden;

8. ’vanhempainvastuunkantajalla’ ketä tahansa henkilöä, jolla on vanhempainvastuu lapseen nähden;

9. ’oikeu[della] lapsen huoltoon’ lapsesta huolehtimiseen liittyviä oikeuksia ja velvollisuuksia, varsinkin oikeutta päättää lapsen asuinpaikasta;

--

11. ’lapsen luvottomalla poisviemisellä tai palauttamatta jättämisellä’ lapsen poisviemistä tai palauttamatta jättämistä, jos

a) se loukkaa oikeutta lapsen huoltoon, joka perustuu tuomioistuimen päätökseen tai lakiin taikka sen valtion oikeusjärjestyksen mukaan voimassa olevaan sopimukseen, jossa lapsen asuinpaikka oli välittömästi ennen pois viemistä tai palauttamatta jättämistä;

ja

b) oikeutta lapsen huoltoon oli pois viemisen tai palauttamatta jättämisen hetkellä tosiasiallisesti käytetty, joko yhdessä tai yksin, tai olisi käytetty, jollei pois viemistä tai palauttamatta jättämistä olisi tapahtunut. Oikeutta huoltoon katsotaan käytettävän yhdessä, kun toinen vanhempainvastuunkantajista ei voi tuomion tai lain mukaan päättää lapsen asuinpaikasta ilman toisen vanhempainvastuunkantajan suostumusta.”

11 Asetuksen N:o 2201/2003 11 artiklassa, jonka otsikko on ”Lapsen palauttaminen”, säädetään seuraavaa:

”1. Jos henkilö, laitos tai muu elin, jolla on oikeus lapsen huoltoon, hakee jäsenvaltion toimivaltaisilta viranomaisilta [vuoden 1980 Haagin yleissopimuksen] nojalla tuomiota saadakseen palautetuksi lapsen, joka on luvottomasti viety muuhun jäsenvaltioon – tai jätetty palauttamatta muusta jäsenvaltiosta – kuin jossa lapsen asuinpaikka oli välittömästi ennen luvattonta pois viemistä tai palauttamatta jättämistä, sovelletaan 2–8 kohtaa.

--

3. Tuomioistuimen, jolle lapsen palauttamispyyntö tehdään 1 kohdan mukaisesti, on toimittava pyynnön käsittelyssä pikaisesti, noudattaen nopeimpia käytettävissä olevia kansallisen lainsäädännön menettelyjä.

Tuomioistuimen on, paitsi jos se on poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi mahdotonta, annettava tuomionsa viimeistään kuuden viikon kuluttua siitä, kun pyyntö on toimitettu sille, sanotun kuitenkaan rajoittamatta ensimmäisen alakohdan soveltamista.

--

6. Jos tuomioistuin on antanut tuomion palauttamatta jättämisestä vuoden 1980 Haagin yleissopimuksen 13 artiklan perusteella, tuomioistuimen on kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti joko suoraan tai keskusviranomaisensa kautta toimitettava sen jäsenvaltion toimivaltaiselle tuomioistuimelle tai keskusviranomaiselle, jossa lapsen asuinpaikka oli välittömästi ennen luvatonta pois viemistä tai palauttamatta jättämistä, jäljennös palauttamatta jättämistä koskevasta tuomiosta ja asiaankuuluvista asiakirjoista, erityisesti oikeudessa kuulemista koskevasta pöytäkirjasta. Tuomioistuimen on saatava mainitut asiakirjat yhden kuukauden kuluessa palauttamatta jättämistä koskevan tuomion antamispäivästä.

7. Jos jokin osapuoli ei ole jo saattanut asiaa oikeuden käsiteltäväksi siinä jäsenvaltiossa, jossa lapsen asuinpaikka oli välittömästi ennen luvatonta pois viemistä tai palauttamatta jättämistä, sen tuomioistuimen tai keskusviranomaisen, joka saa 6 kohdassa tarkoitetun tiedon, on ilmoitettava siitä osapuolille ja pyydettävä heitä esittämään huomautuksia tuomioistuimelle kansallisen lainsäädännön mukaisesti kolmen kuukauden kuluessa ilmoituspäivästä, jotta tuomioistuin voi käsitellä lapsen huoltajuuskysymystä.

Jos tuomioistuin ei saa huomautuksia määräajassa, se päättää asian käsittelyn, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tässä asetuksessa olevia toimivaltasääntöjä.

8. Huolimatta lapsen palauttamatta jättämistä koskevan tuomion antamisesta vuoden 1980 Haagin yleissopimuksen 13 artiklan perusteella, tämän asetuksen nojalla toimivaltaisen tuomioistuimen myöhemmin antama lapsen palauttamista edellyttävä tuomio on täytäntöönpanokelpoinen -- lapsen palauttamisen turvaamiseksi.”

12 Asetuksen N:o 2201/2003 19 artiklan, joka koskee vireillöoloa, 2–3 kohdassa säädetään seuraavaa:

”2. Jos eri jäsenvaltioiden tuomioistuimissa pannaan vireille vanhempainvastuuseen liittyviä kanteita, jotka koskevat samaa lasta ja samaa asiaa, tuomioistuimen, jossa kanne on nostettu myöhemmin, on omasta aloitteestaan lykättävä asian käsittelyä, kunnes on ratkaistu, onko tuomioistuin, jossa kanne on ensin nostettu, toimivaltainen.

3. Kun on ratkaistu, että se tuomioistuin, jossa kanne on ensin nostettu, on toimivaltainen, tuomioistuimen, jossa kanne on myöhemmin nostettu, on jätettävä asia tutkimatta.

Tällöin asian myöhemmin vireille pannut kantaja voi siirtää asian siihen tuomioistuimeen, jossa kanne on ensiksi pantu vireille.”

13 Asetuksen N:o 2201/2003 20 artiklan sanamuoto on seuraava:

”1. Tämän asetuksen säännökset eivät estä jäsenvaltion tuomioistuimia toteuttamasta kiireellisissä tapauksissa jäsenvaltion laissa säädettyjä väliaikaisia toimenpiteitä ja turvaamistoimia, jotka koskevat valtiossa oleskelevia henkilöitä tai siellä olevaa omaisuutta, myös silloin, kun toisen jäsenvaltion tuomioistuin on tämän asetuksen mukaan toimivaltainen tutkimaan pääasian.

2. Edellä olevan 1 kohdan täytäntöönpanemiseksi toteutettujen toimenpiteiden soveltaminen on keskeytettävä, kun jäsenvaltion tuomioistuin, joka on tämän asetuksen nojalla toimivaltainen tutkimaan pääasian, on toteuttanut soveltuviksi katsomansa toimenpiteet.”

14 Kyseisen asetuksen 23 artiklassa, jonka otsikko on ”Vanhempainvastuuta koskevien tuomioiden tunnustamista jättämisen perusteet”, luetellaan tilanteet, joissa vanhempainvastuuta koskevaa tuomiota ei tunnusteta.

15 Kyseisen asetuksen 26 artiklan mukaan vanhempainvastuuta koskevaa tuomiota ei saa sen sisältämän asiaratkaisun osalta ottaa missään tapauksessa uudelleen tutkittavaksi.

16 Asetuksen N:o 2201/2003 III luvun 2 jaksossa olevassa 28 artiklassa, jonka otsikko on ”Täytäntöönpanokelpoiset tuomiot”, säädetään seuraavaa:

”1. Vanhempainvastuusta jäsenvaltiossa annettu tuomio, joka on siinä jäsenvaltiossa täytäntöönpanokelpoinen ja on annettu tiedoksi, pannaan täytäntöön toisessa jäsenvaltiossa, kun se asiaan osallisen hakemuksesta on siellä julistettu täytäntöönpanokelpoiseksi.

--”

17 Asetuksen N:o 2201/2003 31 artiklan sanamuoto on seuraava:

”1. Tuomioistuimen, jolle [täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista koskeva] hakemus on osoitettu, on annettava päätöksensä viipymättä, eikä henkilö, jota vastaan täytäntöönpanoa haetaan, eikä lapsi voi menettelyn tässä vaiheessa esittää huomautuksia hakemuksen johdosta.

2. Hakemus voidaan hylätä ainoastaan jollakin 22, 23 ja 24 artiklassa mainituista perusteista.

3. Tuomiota ei saa sen sisältämän asiaratkaisun osalta ottaa missään tapauksessa uudelleen tutkittavaksi.”

18 Asetuksen N:o 2201/2003 33 artiklassa, jonka otsikko on ”Muutoksenhaku”, säädetään seuraavaa:

”1. Kumpikin asianosainen voi hakea muutosta päätökseen, joka koskee hakemusta tuomion julistamisesta täytäntöönpanokelpoiseksi.

--

3. Muutoksenhakemus on käsiteltävä kontradiktorista menettelyä koskevien sääntöjen mukaisesti.

--

5. Hakemus tuomion täytäntöönpanokelpoisuudesta annetun ratkaisun muuttamiseksi on jätettävä yhden kuukauden kuluessa ilmoituksen tiedoksiannosta. Jos sen henkilön asuinpaikka, jota vastaan täytäntöönpanoa haetaan, on toisessa jäsenvaltiossa kuin siinä, jossa päätös täytäntöönpanokelpoisuudesta annettiin, muutoksenhaku-aika on kaksi kuukautta siitä päivästä, kun päätös on annettu tiedoksi joko hänelle henkilökohtaisesti tai hänen asunnollaan. Tätä määräaika ei voi pidentää välimatkan perusteella.”

19 Asetuksen N:o 2201/2003 60 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden välisissä suhteissa tällä asetuksella on etusija suhteessa seuraaviin yleissopimuksiin nähden siltä osin kuin ne koskevat tämän asetuksen piiriin kuuluvia asioita:

--

e) kansainvälisestä lapsikaappauksesta 25 päivänä lokakuuta 1980 tehty yksityisoikeuden alaa koskeva Haagin yleissopimus.”

Irlannin oikeus

20 Kuten ennakkoratkaisupyyntöstä asiassa C-325/18 ilmenee, ylioikeuksien työjärjestyksen 42A määräyksen, joka sisällytettiin työjärjestykseen vuoden 2016 säädöksellä nro 9 (ylioikeuksien työjärjestys (toimivalta ja ratkaisujen tunnustaminen ja täytäntöönpano)) (Statutory Instrument no 9 of 2016 (Rules of the Superior Courts (Jurisdiction, Recognition and Enforcement of Judgments) 2016), alkuperäisen vuoden 1989 version mukaan täytäntöönpanomääräyksen täytäntöönpanoa lykätään automaattisesti muutoksenhakumenettelyn päättymiseen saakka. Automaattista lykkäystä koskevaa sääntöä ei kuitenkaan pidetty asianmukaisena asetuksen N:o 2201/2003 soveltamisalaan kuuluvissa asioissa. Kyseisen 42A määräyksen 10 säännön 2 kohdan ii alakohdassa määrätään nykyisin, että ”tuomion tai päätöksen täytäntöönpano voi tapahtua ennen [kyseessä olevan muutoksenhakujan] päättymistä”.

21 Ylioikeuksien työjärjestyksen 42A määräyksen 10 säännön 2 kohdan iii alakohdan mukaan päätökseen, jolla todetaan täytäntöönpanokelpoisuus, on sisällyttävä myös toteamus siitä, että ”tuomion tai päätöksen täytäntöönpanoa voidaan lykätä tuomioistuimelle tehtävän hakemuksen perusteella, mikäli alkuperäjäsenvaltiossa on käytetty tavanomaista muutoksenhakukeinoa”.

Pääasiat ja ennakkoratkaisukysymykset

22 Asianomaiset vanhemmat, jotka ovat naimisissa olevia Britannian kansalaisia ja eläneet yhdessä Yhdistyneessä kuningaskunnassa, saapuivat Irlantiin lautalla 5.9.2017 kolmen lapsen kanssa, joista yksi oli syntynyt kaksi päivää aikaisemmin. Rouva E. on kaikkien kolmen lapsen äiti ja herra E. on kolmesta lapsesta vain nuorimman isä.

23 Kahdesta vanhemmasta lapsesta oli tehty väliaikainen huostaanottopäätös Yhdistyneessä kuningaskunnassa kesäkuussa 2017. HCC oli jo aiemmin esittänyt huolensa perhettä koskevista asioista, kuten kodin hygieniasta, vanhempien valmiuksista käsitellä lastensa käytöstä, kotiväkivallasta aiemmissa parisuhteissa ja päihteidenkäytöstä. Yhdelle lapsista oli myös tullut vamma, joka ei ollut syntynyt vahingossa, eikä voitu sulkea pois sitä mahdollisuutta, että herra E. olisi aiheuttanut sen.

24 High Court of Justice (England and Wales) (Englannin ja Walesin alioikeus, Yhdistynyt kuningaskunta) antoi 8.9.2017 brittiläisten viranomaisten lasten turvallisuutta koskevan huolen perusteella määräyksen, jolla kaikki kolme lasta määrättiin valtion holhottaviksi ja huollettaviksi ja lasten huolto uskottiin HCC:lle (jäljempänä holhousmääräys). Määräykseen sisällytettiin kolmen lapsen palauttamista koskeva määräys (jäljempänä palautusmääräys).

25 HCC otti samana päivänä yhteyttä Irlannissa vastaavia tehtäviä hoitavaan lapsi- ja perheasioita käsittelevään viranomaiseen (Child and Family Agency, jäljempänä CFA) ja ilmoitti sille aikomuksestaan hakea High Courtilta (England and Wales) päätöstä kolmen lapsen palauttamisesta. CFA vastasi, että tällainen päätös olisi pantava täytäntöön asetuksen N:o 2201/2003 mukaisesti. HCC ilmoitti CFA:lle myöhemmin samana päivänä, että kyseinen tuomioistuin oli tehnyt palauttamista koskevan päätöksen kyseisenä päivänä.

- 26 E:n perheen kotiin Irlannissa oli tehty useita käyntejä, mutta CFA ei ollut havainnut lapsia koskien mitään huolestuttavaa. Vanhemmat kertoivat CFA:lle, että heitä oli neuvottu matkustamaan Irlantiin välttääkseen sosiaalipalvelujen toimet ja kolmen lapsen huostaanoton.
- 27 CFA ilmoitti vanhemmille, että se aikoi tehdä kolmen lapsen väliaikaista huostaanottoa koskevan hakemuksen HCC:n toimittamien tietojen perusteella. Se ilmoitti heille myös, että HCC voi pyytää High Courtia (ylempi piirituomioistuin, Irlanti) tunnustamaan kolmea lasta koskevan palautusmääräyksen ja että jos tämä pyyntö hyväksytään, lasten on palattava Yhdistyneeseen kuningaskuntaan.
- 28 District Court (piirituomioistuin, Irlanti) teki 14.9.2017 väliaikaiset huostaanottopäätökset, joilla kolmen lapsen huolto uskottiin CFA:lle, joka sijoitti heidät sijaisperheeseen. Vanhemmat antoivat suostumuksensa tähän väliaikaiseen sijoitukseen, mutta eivät myöntäneet sen perusteltavuutta. CFA järjesti vanhempien kanssa tapaamisen, joka koski lasten sijaishuollon asiakassuunnitelmaa. Vanhemmille ilmoitettiin nimenomaisesti, että HCC aikoi vaatia High Courtin (England and Wales) juuri antaman palautusmääräyksen täytäntöönpanoa yksipuolisessa menettelyssä Irlannin High Courtissa tehtävällä hakemuksella, jotta lapset palautettaisiin Yhdistyneeseen kuningaskuntaan.
- 29 Irlannin High Court antoi 21.9.2017 asetuksen N:o 2201/2003 III luvun mukaisesti määräyksen, jossa tunnustettiin holhousmääräys ja määrättiin, että kyseinen ratkaisu ”pannaan täytäntöön tämän valtion tuomiopiirissä” (jäljempänä ex parte -määräys). Kolme lasta luovutettiin saman päivänä HCC:n sosiaalityöntekijöille ja palautettiin Yhdistyneeseen kuningaskuntaan.
- 30 HCC:n sosiaalityöntekijät olivat nimenomaisesti pyytäneet irlantilaisia kollegojaan olemaan ottamatta yhteyttä vanhempiin, koska he katsoivat, että oli olemassa pakenemisen vaara. Vanhemmille ilmoitettiin asiasta näin ollen vasta myöhemmin eli puhelimitse samana päivänä kuin kolme lasta oli palautettu, ja ex parte -määräys annettiin heille virallisesti tiedoksi vasta seuraavana päivänä.
- 31 Vanhemmat yrittivät hakea muutosta holhousmääräykseen, mutta Court of Appeal (England and Wales) (Englannin ja Walesin ylioikeus, Yhdistynyt kuningaskunta) epäsi heiltä muutoksenhakuluvan 9.10.2017.
- 32 He tekivät 24.11.2017 Irlannin High Courtiin valituksen ex parte -määräyksestä. Tämä valitus, joka oli tehty kaksi päivää asetuksen N:o 2201/2003 33 artiklan 5 kohdassa säädetyn määräajan päättymisen jälkeen, hylättiin myöhässä tehtynä, koska kyseisessä säännöksessä säädetty määräaika oli pakottava ja tuomioistuimella, jonka käsiteltäväksi asia oli saatettu, ei ollut toimivaltaa pidentää sitä. He hakivat muutosta tähän päätökseen ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa.
- 33 Tässä tilanteessa Court of Appeal (ylioikeus, Irlanti) päätti lykätä käsittelyä asiassa C-325/18 ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:
- ”1) Kun väitetään, että lasten vanhemmat ja/tai muut perheenjäsenet ovat luvattomasti vieneet lapset pois valtiosta, jossa lasten asuinpaikka on, vastoin erään tämän valtion viranomaisen hankkimaa tuomioistuinmääräystä, voiko kyseinen viranomainen vaatia hakemuksella sellaisen tuomioistuinmääräyksen, joka koskee lasten palauttamista tämän tuomioistuimen tuomiopiiriin, täytäntöönpanemista toisen jäsenvaltion tuomioistuimissa [asetuksen N:o 2201/2003] III luvun säännösten mukaisesti, vai merkitsisikö tämä kyseisen asetuksen 11 artiklan ja vuoden 1980 Haagin yleissopimuksen oikeudetonta sivuuttamista tai muuten oikeuksien tai lain väärinkäyttöä asianomaisen viranomaisen taholta?
- 2) Onko tapauksessa, joka koskee [asetuksen N:o 2201/2003] täytäntöönpanosäännöksiä, olemassa toimivalta pidentää asetuksen 33 artiklan 5 kohdassa tarkoitettua määräaika, kun viivästys on vähäinen ja määräajan pidentäminen olisi muutoin myönnetty kansallisen prosessioikeuden perusteella?

- 3) Jollei toisesta kysymyksestä muuta johdu: Kun ulkomainen viranomainen vie oikeusriidan kohteena olevat lapset pois jäsenvaltion tuomiopiiristä yksipuolisen hakemuksen perusteella annetun täytäntöönpanomääräyksen nojalla [asetuksen N:o 2201/2003] 31 artiklan mukaisesti mutta ennen kuin tämä määräys annetaan tiedoksi vanhemmille, niin että heiltä riistetään siten oikeus hakea tällaisen määräyksen täytäntöönpanon lykkäystä muutoksenhaun ajaksi, vaarantaako tällainen toiminta 'vanhemmille' [ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn, Roomassa 4.11.1950 allekirjoitetun yleissopimuksen] 6 artiklassa tai perusoikeuskirjan 47 artiklassa vahvistettujen oikeuksien ytimen siten, että määräajan pidennys (asetuksen 33 artiklan 5 kohdan mukaisesti) olisi myönnettävä?"
- 34 Vanhemmat tekivät tämän jälkeen ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa välitoimia koskevan hakemuksen kolmen lapsen adoptiomenettelyn keskeyttämiseksi.
- 35 HCC ilmoitti aikovansa jatkaa vain nuorimman lapsen adoptioprosessia, koska kaksi muuta lasta asuivat parhaillaan Yhdistyneessä kuningaskunnassa toisen heistä isän luona.
- 36 HCC nimettiin pääasian "asianosaiseksi", mutta se ei osallistunut tähän menettelyyn ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa eikä käyttänyt oikeuttaan tulla kuulluksi kyseisessä tuomioistuimessa.
- 37 Näin ollen Court of Appeal päätti lykätä käsittelyä asiassa C-375/18 ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:
- "Onko unionin oikeuden ja etenkin [asetuksen N:o 2201/2003] säännösten kanssa yhteensopivaa, että yhden jäsenvaltion tuomioistuimet antavat in personam toisen jäsenvaltion julkista elintä vastaan väliaikaisen määräyksen (turvaamistoimen), joka estää kyseistä elintä järjestämästä lasten adoptointia tämän toisen jäsenvaltion tuomioistuimissa, jos in personam -määräys perustuu tarpeeseen suojella täytäntöönpanomenettelyn osapuolten oikeuksia asetuksen N:o 2201/2003 III luvun mukaisesti?"
- 38 Unionin tuomioistuimen presidentin 11.6.2018 tekemällä päätöksellä asiat C-325/18 ja C-375/18 yhdistettiin kirjallista ja suullista käsittelyä sekä tuomion antamista varten.

Kiireellinen ennakkoratkaisumenettely

- 39 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on pyytänyt näiden ennakkoratkaisupyyntöjen käsittelemistä unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 107 artiklassa tarkoitetussa kiireellisessä menettelyssä.
- 40 Pyyntönsä tueksi se korostaa asian C-325/18 kiireellisyyttä HCC:n käynnistämään lasten adoptiomenettelyyn nähden, jota kolmen lapsen äiti vastustaa. Nuorimman lapsen osalta menettelyä vastustaa myös lapsen isä.
- 41 Toisaalta se toteaa, että kiireellinen ennakkoratkaisupyyntö asiassa C-375/18 perustuu välitoimimenettelyyn, joka menettää tehokkaan vaikutuksensa, jollei unionin tuomioistuin käynnistä kiireellistä ennakkoratkaisumenettelyä.
- 42 Tältä osin on korostettava ensiksi, että nyt käsiteltävät ennakkoratkaisupyynnot koskevat asetuksen N:o 2201/2003 tulkintaa; kyseinen asetus annettiin erityisesti EY 61 artiklan c alakohdan nojalla, joka on nykyisin SEUT 67 artikla, joka sisältyy EUT-sopimuksen kolmannessa osassa olevaan vapauden, turvallisuuden ja oikeuden aluetta koskevaan V osastoon. Se voidaan näin ollen käsitellä kiireellisessä ennakkoratkaisumenettelyssä.
- 43 Toiseksi on huomattava, että pääasiat koskevat kolmea alle kuusivuotiaista lasta, jotka ovat olleet erossa äidistään lähes vuoden ajan, ja että HCC on ryhtynyt Yhdistyneessä kuningaskunnassa toimenpiteisiin nuorimman lapsen adoptoimiseksi.

- 44 Näissä olosuhteissa unionin tuomioistuimen ensimmäinen jaosto on esittelevän tuomarin ehdotuksesta ja julkisasiamiestä kuultuaan päättänyt 11.6.2018 hyväksyä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen pyynnön nyt käsiteltävänä olevien ennakkoratkaisupyyntöjen käsittelemisestä kiireellisessä ennakkoratkaisumenettelyssä.

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys asiassa C-325/18

- 45 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin haluaa ensimmäisellä kysymyksellään selvittää ennen kaikkea, onko asetuksen N:o 2201/2003 III luvun yleisiä säännöksiä tulkittava siten, että kun väitetään, että kyseessä on lasten luvaton poisvieminen, sen jäsenvaltion tuomioistuimen, jossa lasten asuinpaikka oli, tekemä päätös, jossa nämä lapset määrätään palautettaviksi, voidaan todeta täytäntöönpanokelpoiseksi vastaanottavassa jäsenvaltiossa näiden yleisten säännösten mukaisesti.
- 46 Tämä tuomioistuin kysyy erityisesti, olisiko HCC:n ollut käytettävä kaikki vuoden 1980 Haagin yleissopimuksen nojalla käytettävissä olevat oikeussuojakeinot vastaanottavassa jäsenvaltiossa ennen pyrkimystä – jonka se toteutti – saada holhousmääräys tunnustetuksi ja pannuksi täytäntöön asetuksen N:o 2201/2003 III luvun mukaisesti.
- 47 On ensiksi todettava, että vaikka asetuksen tarkoituksena on, kuten sen johdanto-osasta ilmenee, luoda oikeudellinen alue, joka perustuu tuomioistuinten ratkaisujen vastavuoroiseen tunnustamiseen, säätämällä tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta vanhempainvastuuta koskevista asioista, kun taas yleissopimuksen tavoitteena on sen 1 artiklan a alakohdan mukaan turvata johonkin sopimusvaltioon luvattomasti viedyn tai sieltä luvattomasti palauttamatta jääneen lapsen pikainen palauttaminen, kiinteä yhteys vallitsee näiden kahden instrumentin välillä, joiden yhteisenä tavoitteena on ennen kaikkea estää lapsikaappauksia jäsenvaltioiden välillä ja varmistaa kaappausten yhteydessä lapsen pikainen palauttaminen valtioon, jossa lapsen asuinpaikka on (ks. vastaavasti tuomio 11.7.2008, Rinau, C-195/08 PPU, EU:C:2008:406, 48 ja 52 kohta).
- 48 On huomattava, että asetuksen N:o 2201/2003 johdanto-osan 17 perustelukappaleessa tuodaan esiin tämän asetuksen täydentävä luonne, kun siinä todetaan, että asetus täydentää vuoden 1980 Haagin yleissopimusta, jota on kuitenkin edelleen sovellettava.
- 49 Kyseisen yleissopimuksen 34 artiklassa määrätään lisäksi, että se ”ei estä soveltamasta kansainvälistä sopimusta, joka on voimassa alkuperävaltion ja pyynnön vastaanottaneen valtion välillä, tai muuta pyynnön vastaanottaneen valtion lakia luvattomasti pois viedyn tai palauttamatta jätetyn lapsen palauttamiseksi tai tapaamisoikeuden järjestämiseksi”.
- 50 Näiden kahden instrumentin nivoutuminen toisiinsa täsmentyy asetuksen N:o 2201/2003 11 artiklan 1 kohdassa, jonka mukaan jäsenvaltion tuomioistuinten on sovellettava tämän artiklan 2–8 kohtaa vuoden 1980 Haagin yleissopimuksessa määrättyyn palautusmenettelyyn.
- 51 On todettava, että näissä säännöksissä ei edellytetä, että tilanteessa, jossa väitetään olevan kyse kansainvälisestä lapsikaappauksesta, henkilö, elin tai viranomaisen nojautuu vuoden 1980 Haagin yleissopimukseen vaatiakseen tämän lapsen pikaista palauttamista valtioon, jossa lapsen asuinpaikka on.
- 52 Tätä tulkintaa tukee asetuksen N:o 2201/2003 60 artikla, josta seuraa, että tällä asetuksella on etusija vuoden 1980 Haagin yleissopimukseen nähden (tuomio 11.7.2008, Rinau C-195/08 PPU, EU:C:2008:406, 54 kohta).

- 53 Näin ollen vanhempainvastuunkantaja voi vaatia sellaisen vanhempainvastuuta ja lasten palauttamista koskevan ratkaisun tunnustamista ja täytäntöönpanoa asetuksen N:o 2201/2003 III luvun säännösten mukaisesti, jonka asetuksen N:o 2201/2003 II luvun 2 jakson mukaan toimivaltainen tuomioistuin on tehnyt, vaikka hän ei ole tehnyt palauttamista koskevaa hakemusta vuoden 1980 Haagin yleissopimuksen perusteella.
- 54 Toiseksi on tutkittava, kuuluuko palauttamismääräys tämän asetuksen aineelliseen soveltamisalaan, minkä C.E. kiistää.
- 55 Asetuksen N:o 2201/2003 1 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaan asetusta sovelletaan, riippumatta siitä, millaisessa tuomioistuimessa asiaa käsitellään, siviilioikeudellisissa asioissa, jotka liittyvät muun muassa vanhempainvastuun myöntämiseen, käyttämiseen, siirtämiseen, rajoittamiseen tai lopettamiseen. Tässä yhteydessä ”siviilioikeudellisen asian” käsitettä ei ole nähtävä suppeasti vaan sitä on pidettävä unionin oikeuden itsenäisenä käsitteenä, joka kattaa erityisesti kaikki samassa asetuksessa tarkoitettua vanhempainvastuuta koskevat hakemukset, toimenpiteet tai tuomiot kyseisen asetuksen johdanto-osan viidennessä perustelukappaleessa mainitun tavoitteen mukaisesti (tuomio 21.10.2015, Gogova, C-215/15, EU:C:2015:710, 26 kohta).
- 56 Asetuksen N:o 2201/2003 1 artiklan 2 kohdan a–d alakohdassa täsmennetään, että vanhempainvastuuseen liittyviin asioihin kuuluvat erityisesti oikeus lapsen huoltoon, holhous, sellaisen henkilön tai elimen nimeäminen ja tehtävät, joka on vastuussa lapsen henkilöstä tai omaisuudesta tai lapsen edustamisesta tai avustamisesta, sekä lapsen sijoittaminen sijaisperheeseen tai hoitolaitokseen.
- 57 Vanhempainvastuun käsite määritellään asetuksen N:o 2201/2003 2 artiklan 7 alakohdassa laajasti siten, että sillä tarkoitetaan kaikkia oikeuksia ja velvollisuuksia, jotka liittyvät lapsen henkilöön tai omaisuuteen ja jotka jollakin luonnollisella henkilöllä tai oikeushenkilöllä on tuomioistuimen tuomion tai lain taikka voimassa olevan sopimuksen perusteella (tuomio 27.11.2007, C, C-435/06, EU:C:2007:714, 49 kohta ja tuomio 26.4.2012, Health Service Executive, C-92/12 PPU, EU:C:2012:255, 59 kohta).
- 58 On todettava, että se, että tuomioistuin käyttää valtion holhottavaksi ja huollettavaksi määräämiseen liittyvää toimivaltaansa, sisältää lasten hyvinvointiin ja kasvatukseen liittyvien sellaisten oikeuksien käyttämistä, joita tavallisesti käyttävät vanhemmat, asetuksen N:o 2201/2003 1 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaisesti ja holhoukseen ja edunvalvontaan liittyviä näkökohtia asetuksen 1 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaisesti. Kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on todennut, huoltoa koskevan oikeuden siirtyminen hallintoviranomaiselle kuuluu myös asetuksen soveltamisalaan.
- 59 Tältä osin ennakkoratkaisupyyntöstä käy ilmi, että Irlannin High Courtin asetuksen N:o 2201/2003 III luvun mukaisesti antamassa ex parte -määräyksessä tunnustettiin holhousmääräys ja todettiin se täytäntöönpanokelpoiseksi Irlannissa.
- 60 On riidatonta, että kolmen lapsen palauttamista koskevaa vaatimusta ei ole perustettu vuoden 1980 Haagin yleissopimukseen ja että holhousmääräyksen määräysosa koostuu useasta seikasta, joihin kuuluvat lasten määrääminen valtion holhottavaksi ja huollettavaksi sekä palautusmääräys. Viimeksi mainittu siis on seurausta vanhempainvastuuta koskevasta päätöksestä eikä ole siitä erotettavissa.
- 61 Tästä seuraa, että pääasiassa kyseessä olevan kaltainen lasten valtion holhottavaksi ja huollettavaksi määräämistä ja lasten palauttamista koskeva ratkaisu, jonka täytäntöönpanokelpoisuuden toteamista pyydettiin Irlannin High Courtissa, liittyy asetuksen N:o 2201/2003 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun vanhempainvastuun myöntämiseen ja/tai käyttämiseen ja/tai rajoittamiseen ja että se koskee tämän artiklan 2 kohdassa tarkoitettua oikeutta huoltoon ja/tai holhousta. Päätös kuuluu siis tämän asetuksen asialliseen soveltamisalaan.

62 Edellä esitetyn perusteella ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 2201/2003 III luvun yleisiä säännöksiä on tulkittava siten, että kun väitetään, että kyseessä on lasten luvaton poisvieminen, sen jäsenvaltion tuomioistuimen, jossa lasten asuinpaikka oli, tekemä päätös, jossa nämä lapset määrätään palautettaviksi ja joka on seurausta vanhempainvastuusta tehdystä päätöksestä, voidaan todeta täytäntöönpanokelpoiseksi vastaanottavassa jäsenvaltiossa näiden yleisten säännösten mukaisesti.

Asiassa C-325/18 esitetyt toinen ja kolmas kysymys

63 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy toisella ja kolmannella kysymyksellään, joita on syytä tarkastella yhdessä, ennen kaikkea, onko asetuksen N:o 2201/2003 33 artiklan 1 kohtaa, luettuna perusoikeuskirjan 47 artiklan valossa, tulkittava siten, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa se on esteenä jäsenvaltion tuomioistuimen sellaisen päätöksen täytäntöönpanolle, jossa määrätään lapset valtion huollettavaksi ja holhottavaksi sekä määrätään lasten palauttamisesta ja joka on todettu täytäntöönpanokelpoiseksi pyynnön vastaanottaneessa jäsenvaltiossa, ennen tämän päätöksen täytäntöönpanokelpoisuuden toteavan ratkaisun tiedoksi antamista asianomaisille vanhemmille, ja onko tämän 33 artiklan 5 kohdassa säädettyä muutoksenhakuajaa sovellettava sellaiseen henkilöön, jota vastaan kyseisen päätöksen täytäntöönpanoa on pyydetty.

64 Kuten ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, ylioikeuksien työjärjestyksen 42A määräyksen 10 säännön 2 kohdan ii alakohdassa todetaan, että ”tuomion tai päätöksen täytäntöönpano voi tapahtua ennen [muutoksenhakuajan] päättymistä”.

65 Unionin tuomioistuin on katsonut, että sen välttämiseksi, että täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista koskevasta päätöksestä tehdyn valituksen lykkäävä vaikutus voisi vaarantaa asetuksen N:o 2201/2003 31 artiklassa säädetyn viipymättä toimimista koskevan velvollisuuden, sijoituspäätös tulee täytäntöönpanokelpoiseksi siitä hetkestä lukien, jolloin pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion tuomioistuin on mainitun 31 artiklan mukaisesti julistanut mainitun päätöksen täytäntöönpanokelpoiseksi (tuomio 26.4.2012, Health Service Executive, C-92/12 PPU, EU:C:2012:255, 125 kohta). Unionin tuomioistuin on näin ollen todennut, että jottei asetuksen N:o 2201/2003 tehokasta vaikutusta poisteta, pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion tuomioistuimen päätös täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista koskevasta hakemuksesta on tehtävä erityisen nopeasti ja ettei mainitunlaisesta pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion tuomioistuimen päätöksestä tehdyillä valituksilla voi olla lykkäävää vaikutusta (tuomio 26.4.2012, Health Service Executive, C-92/12 PPU, EU:C:2012:255, 129 kohta).

66 Tällä toteamuksella ei kuitenkaan oteta kantaa siihen erilliseen kysymykseen, voidaanko ratkaisu, joka on todettu täytäntöönpanokelpoiseksi ex parte -menettelyn vaiheessa, panna täytäntöön ennen sen tiedoksiantamista.

67 Tämän osalta on ensinnäkin todettava, että esitettyihin kysymyksiin ei voida vastata pelkästään asetuksen N:o 2201/2003 33 artiklan sanamuodon perusteella.

68 Vaikka tämän säännöksen mukaan muutoksenhakuajaa täytäntöönpanopäätöksestä alkaa kuluu siitä päivästä, kun päätös on annettu tiedoksi, siinä ei täsmennetä, voiko täytäntöönpano tapahtua ennen tiedoksiantoa.

69 Tältä osin on palautettava mieleen, että eksekvatuuri päätöksen tiedoksiantoa koskevan vaatimuksen tehtävänä on yhtäältä suojella sen oikeuksia, jota vastaan täytäntöönpanoa haetaan, ja toisaalta todistelun osalta mahdollistaa asetuksen N:o 2201/2003 33 artiklan mukaisen ehdottoman ja pakottavan muutoksenhaun määräajan kulumisen tarkka laskeminen (ks. analogisesti tuomio 16.2.2006, Verdoliva, C-3/05, EU:C:2006:113, 34 kohta).

- 70 Tällä tiedoksianto koskevalla vaatimuksella ja samalla muutoksenhakua koskevien tietojen ilmoittamisella voidaan varmistaa, että asianosaisella, jota vastaan täytäntöönpanoa pyydetään, on tehokas muutoksenhakuoikeus. Jotta siis voitaisiin katsoa, että asianomainen olisi voinut hakea muutosta eksekvatuuripäätökseen asetuksen N:o 2201/2003 33 artiklassa tarkoitettulla tavalla, hänen on pitänyt saada tietoonsa tämän päätöksen sisältö, mikä edellyttää sitä, että se on annettu hänelle tiedoksi (tuomio 14.12.2006, ASML, C-283/05, EU:C:2006:787, 40 kohta).
- 71 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee tältä osin, että ylioikeuksien työjärjestyksen 42A määräyksen 10 säännön 2 kohdan iii alakohdassa määrätään, että päätökseen, jolla todetaan täytäntöönpanokelpoisuus, on sisällyttävä toteamus siitä, että ”tuomion tai päätöksen täytäntöönpanoa voidaan lykätä tuomioistuimelle tehtävän hakemuksen perusteella, mikäli alkuperäjäsenvaltiossa on käytetty tavanomaista muutoksenhakukeinoa”.
- 72 Mahdollisuus pyytää kansallisen oikeuden mukaisesti tällaisen päätöksen täytäntöönpanon lykkäystä on tehokasta muutoksenhakua koskevan perusoikeuden ja – yleisemmin – puolustautumisoikeuksien olennainen tae, ja se voidaan myöntää erityisesti silloin, jos päätöksen täytäntöönpano voi aiheuttaa ilmeisen kohtuuttomia seurauksia.
- 73 Näissä olosuhteissa, kun – kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 119 kohdassa – henkilön, jota vastaan täytäntöönpanoa haetaan, on voitava hakea muutosta, jotta hän voi esittää erityisesti jonkin kyseisen asetuksen 23 artiklassa säädetyistä tunnustamatta jättämisen perusteista, on todettava, että palauttamismääräyksen täytäntöönpano jopa ennen määräyksen tiedoksianto asianomaisille vanhemmille esti viimeksi mainittuja riitauttamasta oikea-aikaisesti asetuksen N:o 2201/2003 33 artiklan 5 kohdassa tarkoitettua ”tuomion täytäntöönpanokelpoisuudesta annet[tua] ratkaisu[a]” ja joka tapauksessa pyytämästä sen täytäntöönpanon lykkäystä.
- 74 On lisäksi todettava, että HCC väitti istunnossa unionin tuomioistuimessa, että päätöksen pikainen täytäntöönpano oli välttämätön ”yleisen pakenemisen vaaran vuoksi”. On kuitenkin todettava, että lapset olivat olleet 14.9.2017 lähtien sijoitettuina sijaisperheeseen Irlannissa. Tämän vuoksi päätöksen, jolla määrättiin heidän palauttamisestaan Yhdistyneeseen kuningaskuntaan, täytäntöönpanoon ei näytä liittyneen mitään erityistä kiireellisyyttä.
- 75 Näin ollen on todettava, että jäsenvaltion tuomioistuimen sellaisen päätöksen täytäntöönpano, jossa määrätään lapset valtion holhottavaksi ja huollettavaksi sekä määrätään lasten palauttamisesta ja joka on todettu täytäntöönpanokelpoiseksi pyynnön vastaanottaneessa jäsenvaltiossa, ennen tämän päätöksen täytäntöönpanokelpoisuuden toteavan ratkaisun tiedoksianto asianomaisille vanhemmille on vastoin asetuksen N:o 2201/2003 33 artiklan 1 kohtaa, luettuna perusoikeuskirjan 47 artiklan valossa.
- 76 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy myös, onko näissä olosuhteissa asetuksen N:o 2201/2003 33 artiklan 5 kohtaa tulkittava siten, että kyseisessä säännöksessä säädettyä muutoksenhakuaikaa on sovellettava asianomaisiin vanhempiin.
- 77 Tältä osin on palautettava mieleen, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan vanhentumisaikojen tarkoituksena on yleisesti taata oikeusvarmuus (tuomio 7.7.2016, Lebek, C-70/15, EU:C:2016:524, 55 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). On lisäksi lapsen edun mukaista, että häntä koskevat ratkaisut on mahdollista riitauttaa vain rajoitetun ajan.
- 78 Pääasiassa on kiistatonta, että eksekvatuuripäätös annettiin tosiasiallisesti tiedoksi asianomaisille vanhemmille.

- 79 Koska tiedoksianto tapahtui kyseisen päätöksen täytäntöönpanon jälkeen, vanhemmilta kylläkin riistettiin oikeus pyytää palauttamismääräyksen täytäntöönpanon lykkäämistä. Tämä heidän puolustautumisoikeuksiensa loukkaus ei kuitenkaan vaikuta kyseisen päätöksen tiedoksiannosta alkaneeseen muutoksenhaku-aikaan.
- 80 Näissä olosuhteissa tuomioistuimien, jonka käsiteltäväksi asia on saatettu, ei voi pidentää asetuksen N:o 2201/2003 33 artiklan 5 kohdassa säädettyä muutoksenhaun määräaika.
- 81 Kun otetaan huomioon edellä tämän tuomion 75 kohdassa esitetyt seikat, ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tutkittava, onko sen kansallisen lainsäädännön mukana mahdollista peruuttaa aiemmin tehty päätös, joka koski hakemusta täytäntöönpanokelpoiseksi julistamisesta.
- 82 Toiseen ja kolmanteen kysymykseen on näin ollen vastattava, että asetuksen N:o 2201/2003 33 artiklan 1 kohtaa, luettuna perusoikeuskirjan 47 artiklan valossa, on tulkittava siten, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa se on esteenä jäsenvaltion tuomioistuimen sellaisen päätöksen täytäntöönpanolle, jossa määrätään lapset valtion huollettavaksi ja holhottavaksi sekä määrätään lasten palauttamisesta ja joka on todettu täytäntöönpanokelpoiseksi pyynnön vastaanottaneessa jäsenvaltiossa, ennen tämän päätöksen täytäntöönpanokelpoisuuden toteavan ratkaisun tiedoksiantoa asianomaisille vanhemmille. Asetuksen N:o 2201/2003 33 artiklan 5 kohtaa on tulkittava siten, että tuomioistuin, jonka käsiteltäväksi asia on saatettu, ei voi pidentää tässä säännöksessä säädettyä muutoksenhaku-aika.

Asiassa C-375/18 esitetty ennakkoratkaisukysymys

- 83 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy neljännellä kysymyksellään ennen kaikkea, onko asetusta N:o 2201/2003 tulkittava siten, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa se on esteenä sille, että jäsenvaltion tuomioistuin antaa toisen jäsenvaltion julkista elintä vastaan turvaamistoimena määräyksen, joka estää kyseistä elintä aloittamasta tai jatkamasta adoptiomenettelyä tämän toisen jäsenvaltion, jossa kyseiset lapset asuvat, tuomioistuimissa.
- 84 On palautettava mieleen, että asetuksen N:o 2201/2003 20 artiklan nojalla siinä tarkoitetut tuomioistuimet voivat toteuttaa väliaikaisia toimenpiteitä tai turvaamistoimia, kunhan niiden toimivalta vanhempainvastuuta koskeissa asioissa ei perustu kyseisen asetuksen II luvun 2 jaksossa oleviin artikloihin (tuomio 15.7.2010, Purrucker, C-256/09, EU:C:2010:437, 63 kohta).
- 85 Näillä tuomioistuimilla on toimivalta määrätä väliaikaisia toimenpiteitä tai turvaamistoimia vain, jos seuraavat kolme kumulatiivista ehtoa täyttyvät:
- toimenpiteiden on oltava kiireellisiä
 - niiden on kohdistuttava siinä jäsenvaltiossa, jossa asiaa käsittelevä tuomioistuin sijaitsee, oleskeleviin henkilöihin tai siellä olevaan omaisuuteen ja
 - niiden on oltava väliaikaisia (tuomio 15.7.2010 Purrucker, C-256/09, EU:C:2010:437, 77 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 86 Edellä esitetyn perusteella ratkaisu, josta ei käy ilmi, että sen on tehnyt sellainen tuomioistuin, jolla on tai väitetään olevan toimivalta tutkia pääasia, ei välttämättä kuulu asetuksen N:o 2201/2003 20 artiklan soveltamisalaan; se kuuluu siihen ainoastaan silloin, kun se täyttää artiklassa säädetty edellytykset (tuomio 15.7.2010 Purrucker, C-256/09, EU:C:2010:437, 78 kohta).

- 87 On todettava, että pääasiassa kyseessä olevaa määräystä koskeva hakemus ei koske siinä jäsenvaltiossa, jossa asiaa käsittelevä tuomioistuin sijaitsee, oleskelevia henkilöitä, eikä se siis täytä edellä tämän tuomion 85 kohdassa tarkoitettua edellytystä.
- 88 Tästä seuraa, että pääasiassa kyseessä olevan määräyksen kaltainen turvaamistoimi, joka jäsenvaltion tuomioistuinta on pyydetty antamaan toisen jäsenvaltion julkista elintä vastaan ja jossa kielletään tätä elintä aloittamasta tai jatkamasta tässä toisessa jäsenvaltiossa asuvia lapsia koskevaa adoptiomenettelyä tämän toisen jäsenvaltion tuomioistuimissa, ei kuulu asetuksen N:o 2201/2003 20 artiklan soveltamisalaan.
- 89 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin haluaa lisäksi selvittää, merkitsisikö tällainen määräys tosiasiallisesti, että HCC ei saisi saattaa asiaa vireille toimivaltaisissa englantilaisissa tuomioistuimissa, ja olisiko se siis jonkinlainen anti-suit injunction, joka on kielletty tuomiossa 27.4.2004, Turner (C-159/02, EU:C:2004:228) ja tuomiossa 10.2.2009, Allianz ja Generali Assicurazioni Generali (C-185/07, EU:C:2009:69).
- 90 Unionin tuomioistuin katsoi kyseisissä tuomioissa, että anti-suit injunction eli määräys, jonka tarkoitus on kieltää henkilöä aloittamasta tai jatkamasta oikeudenkäyntiä toisen jäsenvaltion tuomioistuimissa, on vastoin tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla 27.9.1968 tehtyä yleissopimusta (EYVL 1972, L 299, s. 32) ja asetusta N:o 44/2001, koska tällainen määräys ei ole sen periaatteen mukainen, jonka mukaan kukin tuomioistuin tutkii itse sovellettavien sääntöjen nojalla, onko se toimivaltainen ratkaisemaan asian, joka on saatettu sen käsiteltäväksi. Tällainen puuttuminen toisen jäsenvaltion tuomioistuimen toimivaltaan on lisäksi yhteensopimaton keskinäisen luottamuksen periaatteen kanssa, joka on mahdollistanut sellaisen toimivaltaa koskevan sitovan järjestelmän käyttöönoton, jota kaikki näiden oikeudellisten instrumenttien soveltamisalaan kuuluvat tuomioistuimet ovat velvollisia noudattamaan (tuomio 27.4.2004, Turner, C-159/02, EU:C:2004:228, 24 ja 25 kohta; tuomio 10.2.2009, Allianz ja Generali Assicurazioni Generali, C-185/07, EU:C:2009:69, 29 ja 30 kohta ja tuomio 13.5.2015, Gazprom, C-536/13, EU:C:2015:316, 33 ja 34 kohta).
- 91 Tässä tapauksessa on tämän oikeuskäytännön mukaisesti katsottava, ettei asetus N:o 2201/2003 eikä erityisesti sen 26 artikla voi mahdollistaa sellaisen määräyksen antamista, jolla estetään HCC:tä aloittamasta Yhdistyneessä kuningaskunnassa tuomioistuimen menettelyä lasten adoptoimiseksi tai jolla kyseenalaistetaan englantilaisten tuomioistuinten toimivalta tältä osin.
- 92 On kuitenkin todettava, että määräyksen, sellaisena kuin asianomaiset vanhemmat sitä hakivat, tarkoituksena ja vaikutuksena – ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämien tietojen mukaan ja kuten julkisasiamies totesi ratkaisuehdotuksensa 153 ja 154 kohdassa – ei ole estää HCC:tä saattamasta englantilaisen tuomioistuimen käsiteltäväksi asiaa, jolla olisi sama kohde kuin ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa vireillä olevalla oikeusriidalla, koska Yhdistyneessä kuningaskunnassa aloitetulla tai jatkettulla adoptiomenettelyllä tuomioistuimessa on eri kohde ja eri vaikutus kuin asetukseen N:o 2201/2003 perustuvalla menettelyllä, joka koskee lasten palauttamista ja jolla pyritään säilyttämään asianomaisten vanhempien muutoksenhakuoikeus.
- 93 Lisäksi itse asetuksen N:o 2201/2003 1 artiklan 3 kohdan b alakohdan sanamuodon mukaan tätä adoptiota koskeva päätös ja sitä valmistelevat toimenpiteet eivät kuulu asetuksen soveltamisalaan.
- 94 Edellä esitetyn perusteella neljänteen kysymykseen on vastattava, että asetusta N:o 2201/2003 on tulkittava siten, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa se ei ole esteenä sille, että jäsenvaltion tuomioistuin antaa toisen jäsenvaltion julkista elintä vastaan turvaamistoimen sellaisen määräyksen muodossa, joka estää kyseistä elintä aloittamasta tai jatkamasta tämän toisen jäsenvaltion tuomioistuimissa menettelyä tässä toisessa jäsenvaltiossa asuvien lasten adoptoimiseksi.

Oikeudenkäyntikulut

⁹⁵ Pääasioiden asianosaisten osalta asioiden käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevien asioiden käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asiat seuraavasti:

- 1) **Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskeissa asioissa ja asetuksen (EY) N:o 1347/2000 kumoamisesta 27.11.2003 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2201/2003 III luvun yleisiä säännöksiä on tulkittava siten, että kun väitetään, että kyseessä on lasten luvaton poistaminen, sen jäsenvaltion tuomioistuimen, jossa lasten asuinpaikka oli, tekemä päätös, jossa nämä lapset määrätään palautettaviksi ja joka on seurausta vanhempainvastuusta tehdystä päätöksestä, voidaan todeta täytäntöönpanokelpoiseksi vastaanottavassa jäsenvaltiossa näiden yleisten säännösten mukaisesti.**
- 2) **Asetuksen N:o 2201/2003 33 artiklan 1 kohtaa, luettuna Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklan valossa, on tulkittava siten, että pääasioissa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa se on esteenä jäsenvaltion tuomioistuimen sellaisen päätöksen täytäntöönpanolle, jossa määrätään lapset valtion huollettavaksi ja holhottavaksi sekä määrätään lasten palauttamisesta ja joka on todettu täytäntöönpanokelpoiseksi pyynnön vastaanottaneessa jäsenvaltiossa, ennen tämän päätöksen täytäntöönpanokelpoisuuden toteavan ratkaisun tiedoksiantoa asianomaisille vanhemmille. Asetuksen N:o 2201/2003 33 artiklan 5 kohtaa on tulkittava siten, että tuomioistuin, jonka käsiteltäväksi asia on saatettu, ei voi pidentää tässä säännöksessä säädettyä muutoksenhaku-aikaa.**
- 3) **Asetusta N:o 2201/2003 on tulkittava siten, että pääasioissa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa se ei ole esteenä sille, että jäsenvaltion tuomioistuin antaa toisen jäsenvaltion julkista elintä vastaan turvaamistoimen sellaisen määräyksen muodossa, joka estää kyseistä elintä aloittamasta tai jatkamasta tämän toisen jäsenvaltion tuomioistuimissa menettelyä tässä toisessa jäsenvaltiossa asuvien lasten adoptoimiseksi.**

Allekirjoitukset